

Høring i Familie- og Kulturkomiteen om statsbudsjettet 2019

Oslo, 16 oktober, 2018

Kunstnernettverket samler 19 landsomfattende organisasjoner som representerer skapende og utøvende kunstnere i Norge. Samlet har disse forbundene om lag 30 000 medlemmer. Nettverket arbeider med kunstnerpolitikk, med særlig vekt på kunstneres inntektsforhold, sosiale rettigheter, stipend, vederlag og opphavsrett.

Bedre vilkår for kunstneriske inntekter

Kunstnernettverket har samlet seg om fire punkter vi mener direkte påvirker inntektene fra kunstnerisk virke og som følger opp utviklingen som må følge av endringer i ny åndsverklov. Vi vil også minne om at nettverkets medlemsorganisasjoner har egne innspill som vi håper blir lyttet til fordi de er viktige i denne sammenhengen, og fordi Kunstnernettverket kun arbeider med saker som angår alle kunstnerorganisasjonene og som det er konsensus om. Kunstnernettverket vektlegger følgende punkter:

- Bevilgningen til Norwaco må økes i samsvar med den utvidelsen av privatkopieringsordningen som Stortinget har vedtatt i 2018.
- I kommende Kunstnermelding må mulighetene for en avtalelisens som likestiller strømming med eksemplarframstilling i klasserommet utredes.
- 100 nye stipendhjemler til fordeling mellom alle kunstfelt.
- En forskriftsendring som sørger for at de statlige stipendene reguleres som et minimum med en indeks lik rammen for lønnsoppgjøret i staten.

Kompensasjon for kopiering til privat bruk (kap. 337, post 70)

Med iverksettelsen av den nye åndsverkloven fra 1. juli 2018 ble kompensasjonsordningen for kopiering av åndsverk til privat bruk utvidet til også å omfatte litterære og visuelle verk som ikke inngår i lydopptak og film. At ordningen er utvidet er konkret omtalt av Kulturdepartementet i Prop. 1 S (2018-2019) i tilknytning til det fremlagte budsjettet for 2019. Men Regjeringen følger - svært overraskende - ikke opp Stortingets lovvedtak med å foreslå en reell økning av kompensasjonen. En økning på 2,4 % er bare tilstrekkelig til å kompensere den generelle økonomiske utviklingen for et allerede lavt beløp. Konsekvensen er at det i realiteten foreslås gjennomført et stort vederlagskutt til hele rettighetshaverfeltet på dette området. Det er Norwaco som forvalter tilskuddet for ordningen og fordeler kompensasjonen til rettighetshaverne. Norwaco har i sine søknader til departementet redegjort for hvorfor det vil stride mot intensjonen ved utvidelsen av denne kompensasjonsordningen dersom utvidelsen ikke medfører økt økonomisk kompensasjon.

Forslag til merknad: *Da den nye åndsverkloven trådte i kraft i 2018 ble kompensasjonsordningen for privatkopiering av åndsverk utvidet. Med en stor gruppe nye kompensasjonsberettigede rettighetshavere innenfor visuell kunst og litteratur, må bevilgningen gis en tilstrekkelig reell økning.*

Klasseromsdoktrinen

En samlet rettighetshaverside fikk dessverre ikke gjennomslag for kravet om å ikke innføre klasseromsbestemmelsen i den nye åndsverkloven § 43 fjerde ledd. Regjeringen ble imidlertid bedt av stortingsflertallet om å utrede ordninger som forebygger det tap av vederlag for rettighetshaverne som oppstår når vederlagsfri overføring (strømming) av åndsverk ved klasseromsundervisning kan erstatte vederlagspliktig eksemplarframstilling til samme formål. Kulturdepartementet varsler i budsjettet at de ønsker å vente med en

slik utredning til etter at det kommende EU-direktivet om opphavsrett i det digitale indre markedet (DSM-direktivet) er vedtatt. Dette er svært lite tilfredsstillende for rettighetshaverne.

Forslag til merknad: *Familie- og kulturkomiteen ber departementet om å utrede mulige ordninger for å gi rettighetshavere betalt for overføring (strømming) av åndsverk ved klasseromsundervisning, i kommende Kunstnermelding, slik at en overgang til nye teknologiske løsninger ikke påfører rettighetshaverne tap av vederlag.*

Øke tildelingsprosenten for Statens kunstnerstipend (Kap. 321 Kunstnerformål, post 73 og 74)

Kunstnerstipendene er det instrumentet samfunnet har som best kan sikre den frie kunsten og den frie kunstneren uansett sosial bakgrunn, noe som er avgjørende for et demokrati. Stipendene fremmer dessuten eksistensen av frie felt og kunstuttrykk som danner et alternativ til det etablerte.

Stipender er en treffsikker finansieringsordning som har direkte effekt på kunstnernes økonomi. Kunstnernettverket er svært fornøyd med at stipendene nå endelig utgjør 50% av en gjennomsnittlig helårsinntekt, slik vårt krav var i lønnsreformen. I dag mottar kun 10,4 prosent av søkerne statlige kunstnerstipend. Det vil si at 90% av kunstnerne opplever å få avslag på sin søknad og stipendkomitéene rapporterer om at et stort antall godt kvalifiserte søknader dessverre får avslag.

Vi foreslår en gradvis økning i antall hjemler, for samtlige kunstnergrupper. En start for å øke tildelingsprosenten er å øke antall hjemler med 100 stipend. Det har en kostnad på 30,6 mill. kroner.

Forslag til merknad: *Familie og kulturkomiteen anser kunstnerstipendene å spille en viktig rolle for å sikre nyskaping, frie ytringer og demokratisk deltagelse i kunstneryrket. Komiteen stiller seg bak en økning av stipendhjemlene tilsvarende 100 nye stipender, beregnet til 30,6 millioner kroner.*

Ny lønnsvekstmekanisme i forskriften for Statens kunstnerstipend (Kap. 321, post 73 og 74)

Nå som lønnssetterslepet til arbeidsstipendene og de langvarige stipendene samt GI omsider er innhentet, mener Kunstnernettverket det er avgjørende å få på plass en forskriftsendring som binder de statlige stipendene til årslønnsveksten for statsansatte. Dette for å hindre at disse stipendene taper terreng igjen, i forhold til lønnsutviklingen ellers i samfunnet. Dette er også i tråd med anbefalingene i kunstnerøkonomiutredningen fra 2015 (Skarstein s. 80): «De langsiktige stipendene bør reguleres opp mot gjennomsnittet for lønnsutviklingen i samfunnet for øvrig. Dette vil skape en forutsigbar lønnsvekst på den delen av kunstnernes basisinntekt som ytes av staten.» Det er i denne sammenhengen relevant å nevne at formuleringen «indeks lik rammen for lønnsoppjøret i staten» er anvendt i avtalen om visningsvederlaget (§2), og således sørger for en årlig regulering av dette. Vi vil samtidig understreke behovet for å ivareta hensynet til fleksibilitet, slik at Stortinget står fritt til å bevilge en høyere økning enn dette.

Forslag til merknad: *Familie- og kulturkomiteen ber Kulturdepartementet endre Forskrift om statens stipend og garantiinntekter for kunstnere slik at arbeidsstipend, langvarige stipend og garantiinntekter som et minimum reguleres med en indeks lik rammen for lønnsoppjøret i staten. Dette må formuleres i forskriften slik at Stortinget likevel står fritt til å beslutte en høyere økning.*

På vegne av Kunstnernettverket, Hilde Tørdal (leder av Kunstnerpolitikkutvalget) Anders Hovind, Leder av AU

WWW.KUNSTNERNETTVERKET.NO POST@KUNSTNERNETTVERKET.NO